

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

خلاصہ می کتاب ثروت ملل آدام اسمیت

محقق :

مهندس علمیرضاراورمی

۱۳۹۴

فهرست

۲ مقدمه

۳ فصل اول (تقسیم کار)

۴ فصل دوم (پول ، ارزش ، قیمت)

۶ فصل سوم (توزیع در آمد)

۷ فصل چهارم (تراکم سرمایه و توسعه ی اقتصادی)

۱۰ فصل پنجم (در ظهور نظام فئودالی و تحول آن به نظام سرمایه داری)

۱۱ فصل ششم (در اندیشه و نظام های گوناگون اقتصاد سیاسی)

۱۲ فصل هفتم (در نقش دولت)

متنی که پیش رو دارید ، خلاصه ی بسیار کوتاهی از مبانی و برداشت ها از کتاب " آدام اسمیت و ثروت ملل " که این کتاب نوشته ی " دکتر محمد علی همایون کاتوزیان " است . امیدواریم مورد رضایت دوستان و خوانندگان قرار بگیرد .

آدام اسمیت فرزند آدام اسمیت (۱۷۹۰-۱۷۲۳ میلادی) از اهالی اسکاتلند و دانشجوی دانشگاه گلاسکو انگلیس است ، کتاب ثروت ملل نوشته ی آدام اسمیت است . کتاب ثروت ملل حدود پنج جلد است لکن در آن تعاریف و توضیحات چرت و مخصوص صده و قرن ۱۸۰۰ میلادی و متناسب با کشورهای تحت استعمار انگلیس (همچون هند و آمریکا و ...) می باشد که در این کتاب از آن اغماض شده است . کتاب ثروت ملل یکی از مهم ترین کتاب های نوشته شده ی اقتصادی است که توسط آدام اسمیت در پنج جلد و در سال ۱۷۷۶ عرضه گردید .

این کتاب درست است که همه ی مبانی آن را نمی توان تأیید کرد و در اقتصاد کاپیتالیستی (سرمایه داری) معایب و چالش های فراوان بروز داده و هست لکن در آن محاسن و ویژگی های خوب فراوان هست که می تواند در اقتصاد کلان جامعه بسیار آثار مثبتی نیز داشته باشد . هدف از این خلاصه نویسی نیز این هست که مطالب مفید آن را گردآوری و جمع کنیم .

ثروت ملل اساس و پایه ی اقتصاد سیاسی است ، اقتصادی که نکاتی را به حکومت ها برای ایجاد نظم و برنامه ریزی در سیستم اقتصادی کلان جامعه آموزش می دهد . ثروت ملل را برخی از اقتصاددانان پایه گذار اقتصاد سرمایه داری و پایه ی تبدیل اقتصاد های فئودالی (ارباب و رعیتی) و مرکانتیلیستی (بازار بسته) به سرمایه داری می دانند که اقتصاد سرمایه داری سعی کرده که این معایب را در خود نداشته باشد لکن اکنون این اقتصاد با موارد دیگر مهمی همچون ربا و تبعیض و ... دست و پنجه نرم می کند که مثل خوره اقتصاد را نابود می کند . ثروت ملل از ارائه دهندگان اصول مهم همچون " نظام عرضه و تقاضا " و " بازار آزاد " و ... در اقتصاد است . البته این نکته به نظر من خیلی مهم است که بسیاری از مبانی که آدام اسمیت به آن پایبند است ، امروز می بینیم که در اقتصاد سرمایه داری به آن اهمیت نمی دهند مثل ؛ اصالت و ارزش بسیار نیروی کار نه سرمایه دار ، اصل مهم صرفه جویی و انباشت سرمایه که در سرمایه داری عکس این مسئله است و تبلیغ مصرف زدگی می شود .

در این خلاصه سعی شده نکات کلیدی و کاربردی جالب و مهم ثروت ملل قرار داده شود و امکان دارد برخی مطالبی هم نقل شود که حتی خود من هم قبول نداشته لکن از جهت نقل از صاحب اثر کتاب ثروت ملل (آدام اسمیت) ، آن را نقل کرده ام .

در قبل از آدام اسمیت ، روش قیمت گذاری کالا بر اساس نظریه ی اقتصاددانان قبل از وی به روش زیر بوده است :

$$MV = PY$$

M = مقدار پول در جامعه V = سرعت گردش P = قیمت متوسط اجناس و خدمات Y = مقدار تولید سالانه محصول

در قبل از آدام اسمیت ، اقتصاددانان معتقد بودند که گردش پول در جامعه ، مثل گردش خون (قبل از کشف گردش خون) است .

آدام اسمیت به غیر از کتاب ثروت ملل ، کتاب " احساسات اخلاقی " را نیز نوشته است . در این کتاب چون اسمیت در دانشگاه رشته ی فلسفه خوانده بود و تدریس کرده بود ، برخی مبانی فلسفی گفته شده است لکن اکثر مباحث به نظر من چرت است زیرا از دید مادی به اخلاق نگاه شده و مباحثی همچون " نوع دوستی " و ... با اشاره به اثراتی که در ملل می گذارد و بدون در نظر گرفتن ایمان پرداخته شده و عده ای دیگر از فلاسفه آن را اشاره و نقد و بررسی نموده اند ولی چون از ایمان تهی است ، ارزش پرداختن ندارد ، وی می گوید : " براساس " نظم طبیعی " تضادی بین خود دوستی (منافع شخصی) و همدردی اجتماعی (نوع دوستی) وجود ندارد . "

خلاصه فصل اول (تقسیم کار) :

خلاصه ی مبانی و اصول فصل " تقسیم کار " کتاب به شرح زیر می باشد ؛

- ۱) آدام اسمیت معتقد است ، برای تقسیم کار ، مهارت افراد در نظر گرفته شود و بر مبنای مهارت ، کارها باید تقسیم شود .
- ۲) برای صنایع گوناگون ، فعالیت گوناگون هست ، برای مثال در صنعت ساده ی سنجاق سازی ، آدام اسمیت معتقد است هجده فعالیت گوناگون انجام می شود و تقسیم شده است که در کارخانه ، هریک از کارها بر اساس مهارت باید برعهده ی کارگر مستقلی قرار گیرد ، حتی به این جزئی باید کار تقسیم شود .
- ۳) آدام اسمیت برای نمونه می گوید که کارهایی که در یک جامعه بدوی به دست یک نفر انجام می شود ، در کشورهای صنعتی معمولاً توسط چند نفر انجام می شود ، زیرا بر اساس مهارت تقسیم کار شده اند و این مسئله اثر مهمی در بهره وری دارد .
- ۴) بدون تردید یک کشور صنعتی هم در کشاورزی و هم در صنعت پیش دست است لکن کشاورزی وی به علت صنعت ، به چشم نمی خورد .
- ۵) افزایش در تولید ، بدون افزایش نیروی کار بلکه با رعایت بهره وری به عوامل زیر بستگی دارد ؛

* افزایش مهارت کارکنان و کارگران

* رشد ماشین آلات

* حذف موارد اتلافی زمان در فرآیند تولید

- ۶) در یک جامعه ی متمدن ، فرد در هر لحظه نیازمند به تعاون با توده ی کثیری است تا به بهره وری حداکثر برسد .
- ۷) تقسیم درست و صحیح کار ، سبب بروز استعدادهای خفته ی افراد می شود مثل اینکه یک فیلسوف با یک کارگر حمال در سنین کودکی تا حدود ۱۰ سالگی چندان با هم تفاوتی ندارد لکن از این سن به بعد فیلسوف با تقسیم درست و مشغول شدن به کارهای متفاوت ، استعدادهایشان جلب توجه می کند و بر درجات آن می افزاید .
- ۸) گسترش هر صنعتی سبب گسترش بازار برای صنایع دیگر می شود و این سبب افزایش تولید در صنایع دیگر می شود .
- ۹) رشد صنعت در کنار مسیرهایی که با حمل و نقل خوب برخوردار است ، سبب گشایش و پیشرفت بهتری می گردند مثل ساخت صنایع در کنار دریا که حمل تولیدات به وسیله ی کشتیرانی که بزرگترین عامل ترانزیت در جهان است ، سبب رشد صنعت و کارخانه می شود . اسمیت برای نمونه می گوید ، طبق اسناد تاریخی ، ملت‌هایی که پیش از دیگران به تمدن رسیدند ، مللی بودند که در سواحل مدیترانه به سر می برند و اسمیت نام مصر را به عنوان کشوری که کشاورزی و صنعت در آن پی ریزی شده است و در کنار رود نیل بوده است ، یاد می کند .

خلاصه فصل دوم (پول ، ارزش ، قیمت) :

خلاصه ی مبانی و اصول فصل " پول ، ارزش ، قیمت " کتاب به شرح زیر می باشد ؛

(۱) انواع ارزش اقتصادی از منظر آدام اسمیت به اقسام زیر است ؛

* ارزش در استعمال : چیزهایی که بیشترین ارزش استعمال را دارا باشند ، ارزش چندانی در مبادله ندارد مثل آب که زیاد است و ارزش مبادله اش کم و ارزش آن زمانی زیاد می شود که کم شود و یافتن آن سخت شود .

* ارزش در مبادله : چیزهایی که بیشترین ارزش مبادله را دارا باشند ، ارزش چندانی در استعمال ندارند مثل الماس که ارزش مبادله ی زیادی دارد ولی ارزش استعمال چندانی ندارد .

(۲) تمامی ثروت جهان ، نه با زر و سیم بلکه با نیروی کار خریداری شد و این اهمیت کار و تلاش است .

(۳) ثروت فی نفسه به انسان قدرت (اعم از سیاسی یا نظامی یا ...) نمی دهد بلکه قدرت خرید می دهد که مثلاً نوعی تسلط بر نیروی کار یا به ثمرات نیروی کار می دهد ، پس نتیجه می گیریم که نیروی کار ، قدرت است نه اینکه ثروت قدرت باشد . نیروی کار و میزان زحمت کشیده ی شده ی آن ها ، ارزش واقعی قیمت مبادله ی کالا است .

(۴) محاسبه ی میزان کار و زحمت کشیده شده ، کار آسانی نیست ، پس می توانیم بگوییم که ، کار خود تلویحا کالایی جداگانه قلمداد می شود لکن این مسئله برای همه چیزی قابل لمس و عینی نیست و به همین علت مفهومی طبیعی و آشکار نیست .

(۵) منبع اصلی همه ی درآمدها و همه ی ارزش های مبادله ، سه چیز است که عبارتند از : مزد ، سود ، بهره ی مالکانه ؛

* مزد : درآمد حاصل از کار را مزد گویند .

* سود : درآمد ناشی از سرمایه (برای کسی که خود آن را به کار می اندازد) ، سود است .

* بهره ی مالکانه : درآمد سرمایه یا مکانی که خود آن را به کار نمی گیرد بلکه به دیگری می دهد ، بهره ی مالکانه گویند .

مالیاتی که حکومت ها دریافت می کنند ، از هر سه جزء بالا دریافت می شود .

(۶) آدام اسمیت معتقد است که اگر تمامی ثروت کشور ، خرج کارگران و شاغلان جامعه شود ، کمیت و تعداد نیروی کار هر سال افزایش یافته و تولید نیز هر سال از سال پیش بیشتر می شود لکن چنین چیزی شدنی نیست و همیشه بخشی از جامعه بیکار می ماند .

(۷) اگر قیمت کالایی بر مبنای مزد کارگر ، سود سرمایه ، بهره ی مالکانه تعیین شود ، اصطلاحاً به قیمت طبیعی آن کالا می رسیم و در نتیجه (قیمت کالا = ارزش + قیمت کالا در بازار) می تواند کمتر ، مساوی و یا بیشتر از ارزش (قیمت طبیعی) باشد .

(۸) قیمت در بازارها براساس عرضه و تقاضا تنظیم می گردد و تقاضا کنندگانی که حاضر به پرداخت قیمت طبیعی کالا هستند را تقاضا کنندگان مؤثر می نامند .

وقتی عرضه کالایی کمتر از میزان نیاز تقاضا کنندگان مؤثر باشد ، قیمت کالا افزایش می یابد و وقتی عرضه ی کالایی بیشتر از میزان نیاز تقاضا کنندگان مؤثر باشد ، قیمت کالا را بایستی کمتر از قیمت طبیعی آن فروخت و اگر عرضه کالایی با میزان نیاز تقاضا کنندگان مؤثر برابر باشد ، کالا به قیمت طبیعی فروخته خواهد شد .

۹) قیمت طبیعی، یک قیمت ثابت و تأثیرگذار است و قیمتی کمتر و یا بیشتر از آن حباب است که هر لحظه امکان دارد این حباب بترکد و پیوسته قیمت های غیر طبیعی مرتبا به سوی مرکز (قیمت طبیعی) میل می کند .

۱۰) بازرگانان معمولا قیمت طبیعی را مخفی می کنند تا در صورتی که قیمت بیش از قیمت طبیعی هست، آن ها سود سرشاری را کسب می کنند و اگر دیگران متوجه شوند، با ورود به این بخش و عرضه ی زیاد، بازار را اشباع می کنند تا خودشان نیز از آن سود ببرند، به همین جهت آدام اسمیت معتقد به بازار آزاد (دست نامرئی) است زیرا وی معتقد است که بازار غیر آزاد، بازاری انحصاری را به وجود می آورد که همیشه قیمتی بالاتر از قیمت طبیعی برای کالا به وجود می آورد و بالعکس قیمت کالایی که در بازار آزاد تعیین می شود، همان قیمت طبیعی است و یک دست نامرئی بازار را تنظیم و متعادل می کند .

۱۱) آدام اسمیت معتقد است که اسرار صنعتی را می توان برای مدت طولانی تر از اسرار بازرگانی حفظ کرد .

خلاصه فصل سوم (توزیع در آمد) :

خلاصه ی مبانی و اصول فصل " توزیع در آمد " کتاب به شرح زیر می باشد ؛

- ۱) آدام اسمیت معتقد است که مشخص ترین علامت رفاه هر کشور ، سرعت رشد جمعیت آن است .
- ۲) اگر در کشوری کارگران از حقوق ناچیزی برخوردار باشند ، علامت رکود و اگر در فقر مطلق غوطه ور باشند ، علامت تنزل سریع آن کشور است .
- ۳) خدمتکاران ، رنجبران و کارگران بیشترین افراد یک جامعه ی متمدنی را تشکیل می دهند و آنچه شرایط بیشترین افراد جامعه را بهبود بخشد ، در اصل شرایط جامعه را بهبود بخشیده است .
- ۴) دستمزد یک کارگر (یا به اصطلاح اسمیت ، قیمت پولی کار) الزاما براساس دو عامل تنظیم می شود ؛

* تقاضا برای کار

* قیمت ساز و برگ لوازم و مایحتاج زندگی

همچنین اسمیت اضافه می کند که افزایش حقوق کارگر ، شاید قیمت تمام شده ی کالا را زیاد کند لکن بر بهره وری نیروی کار می افزاید ، پس اگر سه بخش اصلی محاسبه ی قیمت کالا (مزد ، سود ، بهره ی مالکانه) صحیح انجام شود هم کارگر و هم کارفرما هر دو سود و منفعت بسیاری خواهند برد .

خلاصه فصل چهارم (تراکم سرمایه و توسعه ی اقتصادی) :

خلاصه ی مبانی و اصول فصل " تراکم سرمایه و توسعه ی اقتصادی " کتاب به شرح زیر می باشد ؛

(۱) هنگامی که پس انداز کسی از نیازمندیهای چند ماهه و سالیانه بیشتر باشد ، طبیعتاً سعی می کند که از آن درآمدی حاصل کند که به آن پس انداز ، سرمایه گویند .

(۲) آدام اسمیت معتقد است که سرمایه بر دو نوع است که عبارتند از ؛

* سرمایه جاری : سود یا درآمدی که از هزینه کردن سرمایه در کشت ، صنعت ، خریدن و فروختن یک کالا و ... به دست می آید ، سرمایه جاری گویند . کالای یک بازرگان تا زمانی که به پول تبدیل نشده ، برای وی سودی نخواهد داشت .

* سرمایه ثابت : سود یا درآمدی که از هزینه کردن سرمایه در تقویت خاک کشاورزی ، خریداری ماشین آلات و وسایل مفید در صنعت شخص و دیگر فعالیت هایی که بدون دست به دست شدن و جریان ، سود یا درآمدی حاصل کند ، سرمایه ثابت گویند .

(۳) آدام اسمیت معتقد است که اندوخته ی هر کشوری بر سه بخش تقسیم می شود ؛

* اندوخته ای که برای تأمین خوراک ، پوشاک ، لوازم و ... هزینه می شود .

* سرمایه ی جاری

* سرمایه ی ثابت

(۴) سرمایه ی ثابت یک کشور معمولاً عبارتند از : همه ی ماشین آلات ، همه ی بناهای سودمندی که نه فقط برای صاحب خود بلکه برای کسی که از آن استفاده کرده و اجاره می دهد و از آن تحصیل درآمد می کند مثل دکان ها ، انبارها و ... ، همه ی وسایل تقویت خاک و خاشاک برداری و زهکشی و ... ، همه ی مهارت های اکتسابی و مفید ساکنان جامعه .

(۵) سرمایه ی جاری یک کشور عبارتند از : پول ، توده کالایی که از فروش آن سودی عاید می شود ، موادی که خام یا مصنوع هستند و هنوز در دست کشاورزان و صنعتگران باقی مانده اند ، کالایی که کار تولید تمام شده ولی هنوز به مشتریان فروخته و توزیع نشده است .

(۶) آدام اسمیت معتقد است که درآمد کشورها بر دو نوع است که عبارتند از ؛

* درآمد ناخالص : مجموع کل تولید سالیانه ی یک کشور

* درآمد خالص : مقدار درآمدی است که پس از کسر مخارج ، سرمایه ثابت و ... بعنوان سرمایه ی جاری باقی می ماند . (درآمد خالص ملی = درآمد ناخالص ملی - مخارج استهلاک سرمایه ثابت) .

(۷) آدام اسمیت معتقد است که درآمد خالص ملی به دو بخش تقسیم می شود که عبارتند از ؛

* مصرف کل

* سرمایه گذاری جدید

۸) در استهلاک سرمایه ی ثابت در فرمول درآمد خالص ملی ، از چهار بخشی که سرمایه ی جاری را تشکیل می دهد (پول ، مواد مصرفی ، مواد خام ، کالاهای ساخته شده) ، سه بخش اول (پول ، مواد مصرفی ، مواد خام) ، مرتبا از آن ها کسر می شود و به سرمایه ی ثابت تبدیل می شود و یا مجددا برای مصرف کشور انبار می گردد .

۹) پول اگرچه جزئی از سرمایه ی یک کشور است لکن بخشی از درآمد اجتماعی که به آن تعلق دارد ، نیست زیرا پول چرخ بزرگ گردش کالا و واسطه ی مهم داد و ستد است و درآمد یک اجتماع مرکب از کالا است .

۱۰) اگر کار و فعالیت به ارزش تولید بیفزاید ، کار مولد است و در غیر این صورت غیر مولد است . کار مولد مثل کار یک صنعتگر و غیر مولد مثل کار یک خدمتکار . در انتها آدام اسمیت از کار مولد و غیر مولد نتیجه گیری خوبی می گیرد و می گوید ؛ کسی که گروهی صنعتگر را به کار می گمارد ، ثروتمند می شود لکن کسی که توده ای خدمتکار را به کار می گمارد ، فقیر می شود .

۱۱) کار صنعتگر بادوام می ماند و در کالایی متبلور می شود ولی کار خدمتکار این طور نیست ، برای مثال در دولت تمام نیروهای نظامی ، انتظامی و ... غیر مولدند و خدمتکار عمومی اند و مخارجشان با بخشی از تولید سالیانه کار دیگران تأمین می شود .

۱۲) هر جا سرمایه تسلط داشته باشد ، صنعت و کار رواج دارد و هر جا درآمد (مصرف) تسلط داشته باشد ، بیکارگی (کار غیر مولد) رواج دارد .

۱۳) همانطور که سرمایه ی یک فرد با پس انداز افزایش می یابد ، به همان نحو سرمایه ی یک جامعه نیز با پس انداز و عدم اسراف افزایش می یابد ، یعنی آدام اسمیت معتقد به صرفه جویی است و می گوید که با صرفه جویی در مصرف ، در هزینه صرفه جویی کرده ایم و با کاهش هزینه ، پس انداز ما افزایش و در نتیجه دارای انباشت سرمایه ، جهت سرمایه گذاری در صنعت و تولید می شویم .

۱۴) آدام اسمیت معتقد است که سرمایه را می توان در چهار شکل به کار انداخت ؛

* فراهم کردن مواد خام در صنعت

* در صنعت آماده کردن مواد خام برای مصرف فوری

* حمل و نقل کالا (خام یا ساخته شده) به محلی که مورد نیاز است

* تقسیم کالا و مواد

و آدام اسمیت معتقد است که سرمایه افراد در اشکال بالا به صورت زیر می شود ؛

* سرمایه ی کار فرمایان صنعتی در بخش ۲

* سرمایه ی عمده فروشان در بخش ۳

* سرمایه ی خرده فروشان در بخش ۴

کسانی که سرمایه هاشان در هر یک از ۴ بخش بالا هزینه می شود ، خود کارگران مولدند .

۱۵) از لحاظ سرمایه گذاری و تولید شغل ، آدام اسمیت معتقد است ، با وجود سرمایه های برابر ، بیشترین کارگران مولد ، نخست کشاورزی سپس صنعت و کمترین اشتغال را در بخش سرمایه گذاری در صادرات تشکیل می دهد (مطلب جالبی به نظر من این نکته می باشد) .

۱۶) آدام اسمیت معتقد است که رشد و توسعه ی اقتصادی به چهار صورت تأمین می شود :

* افزایش جمعیت یا نیروی کار

* تقسیم کار

* تراکم سرمایه و پیشرفت فنی (به نظر من می شود سرمایه گذاری و ماشین آلات)

* تجارت بین المللی

۱۷) آدام اسمیت معتقد است که رشد جمعیت دارای معایب و محاسنی است که عبارتند از ؛

* معایب : پایین آوردن سطح درآمد سرانه

* محاسن : افزایش نیروی کار ، گسترش بازار فروش

خلاصه فصل پنجم (در ظهور نظام فئودالی و تحول آن به نظام سرمایه داری) :

خلاصه ی مبانی و اصول فصل " در ظهور نظام فئودالی و تحول آن به نظام سرمایه داری " کتاب به شرح زیر می باشد ؛

(۱) با گذشت زمان ، نظام فئودالی (ارباب و رعیتی) به نظام سرمایه داری و کارگری تبدیل شد (البته این که این مسئله چقدر موفق بود و حال همان سرمایه داران مثل اربابان دارند حکومت می کنند ، قضاوت با کارشناسان)

(۲) توسعه و ثروتمندی شهرهای بازرگانی در پیشرفت کشاورزی به دو طریق زیر مؤثر بود ؛

* ایجاد بازار برای کشور

* ثروتمندی ساکنان شهری که اغلب در خرابه و معمولا در زمین های لم یزرع (نامزروع

یا غیر قابل کشت و کشاورزی) بودند .

خلاصه فصل ششم (در اندیشه و نظام های گوناگون اقتصاد سیاسی) :

خلاصه ی مبانی و اصول فصل " در اندیشه و نظام های گوناگون اقتصاد سیاسی " کتاب به شرح زیر می باشد ؛

۱) آدام اسمیت معتقد است که ارزشمندتر از پول (طلا و نقره) برای کشوری ، کشاورزی و صنعت است ، اسمیت می گوید اگر مواد خام صنعتی کمیاب شود ، صنعت متوقف و اگر کمبود مواد غذایی باشد ، مردم از گرسنگی تلف می شوند ، درحالی که اگر پول نباشد ، مبادله ی پایاپای جای آن را می گیرد ، اگر چه این مسئله ، بی زحمت بسیار میسر نخواهد بود (مثل تحریم ما که اکنون ارز نداریم ، باید رو به مبادله ی پایاپای یا تهاتر آوریم) .

۲) ایجاد بازار انحصاری در داخل و تحدید (محدود کردن) واردات ، درست است که سبب افزایش تولید و افزایش صنعت در آن صنعت می شود و کار افزایش می یابد لکن در توسعه و رشد آن جای تأمل است ، زیرا بازار رقابتی نیست .

۳) آدام اسمیت معتقد است که هر کشوری باید در آنچیزی که استعداد دارد ، فعالیت کند .

۴) آدام اسمیت معتقد به بازار آزاد و ایجاد رقابت بین تولیدات داخلی و خارجی و دادن حق انتخاب به مشتری است .

۵) کشورهایی که دولت هایشان نمی توانند بازارهای بزرگ خارجی برای صنعتگران خود ایجاد کنند ، خیلی بهتر است که دولت هایشان رو به جوایز صادراتی (استرداد بخشی از مالیات های غیر مستقیم داخلی به صادر کنندگان) آورند .

۶) از منافع تولید کننده تا آنجا که نفع صادر کننده در آن است باید حمایت شود ، درحالی که در تفکر و سیستم مرکانتیلیستی (بازار بسته) عکس این مسئله است و آدام اسمیت معتقد است که با پرداخت جوایز صادراتی در واقع داریم به خریدار کالای خود پول می پردازیم .

۷) آدام اسمیت معتقد به نظام آزادی طبیعی در دولت برای جامعه است که از سه بخش تشکیل می شود ؛

* وظیفه ی حفظ اجتماع در برابر قهر و حمله ی جوامع مستقل

* وظیفه ی حمایت از هر عضو اجتماع در برابر ظلم و زورگویی هر عضو دیگر

* وظیفه ی ایجاد و نگهداری خدمات عمومی

خلاصه فصل هفتم (در نقش دولت) :

خلاصه ی مبانی و اصول فصل " در نقش دولت " کتاب به شرح زیر می باشد ؛

(۱) آدام اسمیت معتقد است که دولت ها سه وظیفه ی اصلی دارند که عبارتند از ؛

* حفظ و حراست اجتماع از قهر و حمله

* حمایت از هر عضو اجتماع در برابر ظلم و زورگویی عضو دیگر (یعنی استقرار عدلیه)

* برپا داشتن و نگهداری نهادهای اجتماعی و خدمات عمومی

(۲) جالب است که حدود ۳۰۰ سال پیش آدام اسمیت معتقد بود که درست است که ساخت راه و جاده و اسکله برای دولت هزینه است ، لکن دولت می تواند از آن محل ، درآمدی داشته باشد و مثال هم می زند که هر کالسهک بر مبنای وزن عبوری اش از راه ، هزینه پردازد و حسن دیگر این کار این است که از تجملات و کالسهک های ثروتمندان که وزن زیادی دارند ، می توان درآمدی را برای فقیران کسب و حاصل نمود .

(۳) بسیاری از مشاغلی که اشخاص و طبقات پایین جامعه مشغول به کارند ، مانع از رشد شعور و علم و اخلاق می شود که دولت وظیفه ی آموزش به این اقشار را دارد .

(۴) دولت می تواند مخارج حکومت را از سه مسیر تأمین نماید ؛

* از مالی که متعلق به دولت و مردم است و از درآمد مردم جداست (می توان برای نمونه در این بخش ، نفت را مثال زد) .

* مالی که می تواند از سرمایه ی خود یا اجاره ی زمین خود تأمین کند (این همان بهره ی مالکانه ای است که دولت می تواند درآمد از آن حاصل کند) .

* مالیاتی که از درآمدهای مردم دریافت می کند .

(۵) هر اندازه قیمت کالاهای ضروری در جامعه ای زیاد شود ، به همان اندازه نیز باید مزد کار افزایش یابد .

باتشکر فراوان از خوانندگان ، مارا از نظرات خود بهره مند نمایید .

علیرضا راوری

[Http://Quran14M.Ir](http://Quran14M.Ir)